

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Bolívijský mnohonárodný štát

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

Súhra vonkajších /trvalý rast cien surovín/ a vnútorných /znárodňovací proces/ faktorov, vytvorili podmienky pre dosiahnutie pozitívnych makroekonomických ukazovateľov Bolívie. Historickou skutočnosťou je aj fakt, že po prvý krát od vzniku samostatného štátu, devízové rezervy prekročili hranicu 10 mld. USD. V čase nástupu E.Moralesa do funkcie v roku 2005 boli na úrovni 1,7 mld. USD. Rovnako priaznivý bol aj vývoj štátneho rozpočtu s dosiahnutým prebytkom 2%, čo je pokračovaním päťročného priemerného pozitíva 2,3%.

Hosp. výsledky	2006	2007	2008	2009	2010
Vývoj HDP v %	4,8	4,6	6,1	3,4	4,2
HDP v mil. USD	11 451	13 120	13 881	14 668	19 880
HDP na obyvateľa	1 224	1 377	1 720	1 780	1 939
Inflácia v %	4,9	11,7	11,9	0,3	1,74
Nezamestnanosť %	8,0	7,7	6,7	6,8	6,1
Zahr.dlh v mil. USD	3 288	2 250	2 485	2 838	4 323
PZI v mil. USD	281	366	512	423	398
Vývoz mil. USD	4 351	4 957	6 948	5 365	6 870
Dovoz mil. USD	3 458,7	4 143	5 680	4 460	5 359

Zdroj: Bolívijská centrálna banka

Hospodársky neúnosným problémom sú neudržateľne vysoké dotácie na pohonné hmoty a potraviny, ktoré sa vláda neúspešne snažila eliminovať. V súčasnosti je cenová úroveň ropy v Bolívii na 15 až 25 USD za bar., čo eliminuje akékoľvek snahy o prilákanie zahraničných investorov a obnovenie prieskumu a zakladanie nových vrtov. Bolívia je preto nútená dovážať rafinované pohonné hmoty za vyše 600 mil. USD ročne, napriek bohatým vlastným rezervám. Polovica z tejto sumy je čisto na dotačné účely a udržania nereálnych cien benzínu a nafty na domácom trhu.

V zahraničnom obchode dochádza v exporte k nezdravému zvyšovaniu podielu surovín, predovšetkým zemného plynu a minerálov. Opakuje sa situácia zo začiatku 20.storočia, kedy základné suroviny reprezentovali tak ako v súčasnosti rovnako vysoký až 70% podiel na vývoze. Zemný plyn, okrem obchodného významu a zdroja devíz, sa významovo dostal do strategickej pozície vo vzťahu k Brazílii a Argentíne s dopadom aj na politickú oblasť.

Napriek pozitívnym makroekonomickým ukazovateľom je Bolívia naďalej závislá od rozvojovej pomoci a je najväčším príjemcom zdrojov EÚ na juhoamerickom subkontinente. Z uvedeného dôvodu Švédsko otvorilo zastupiteľský úrad v La Paze, na úkor Buenos Aires, pre distribúciu a kontrolu významného toku rozvojovej pomoci.

Prognóza vývoja HDP	2011	2012
Zdroj: MMF	5,0	4,5

Pozícia krajiny v rámci globálnej konkurencieschopnosti a porovnanie s inými krajinami regiónu Južnej Ameriky a Slovenskom.

	2010/2011	2009/2010
Bolívia	101	120
Argentína	87	85
Čile	30	30
Paraguaj	120	124

Peru	73	72
------	----	----

Uruguaj	64	65
Slovensko	60	47

Zdroj: World Economic Forum

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Rozhodujúce postavenie má sektor ťažby zemného plynu, ropy a minerálov predovšetkým cínu. Bolívia má jedny z najväčších zásob lítia, doteraz prakticky nevyužívaných.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Zahraničnopolitická orientácia Bolívie je formovaná v prvom rade tesnou spoluprácou s krajinami „bolívarskeho socializmu 21.storočia“ na čele s Venezuelou. V jej rámci sa Bolívia angažuje v paralelných hnutiach Svetovej konferencie národov o klimatických zmenách, organizuje nezávislé sociálne summity a konfrontačné protiglobalizačné vystúpenia na medzinárodných fórach. Prezident Morales našiel v týchto štruktúrach mimoriadnu akceptáciu, ako symbol kultúrneho a politického prelomu, vzhľadom na svoj indiánsky a roľnícky pôvod.

Trvalou agendou zahraničnopolitickej oblasti Bolívie je obnovenie priameho prístupu k tichomorskému pobrežiu, strateného v dôsledku udalostí okolo Tichomorskej vojny v 19.storočí v prospech Čile. Podľa politickej orientácie vlád Bolívie a Čile sa rozbieha prípadne zastavuje politický dialóg na túto tému. V najbližšej dobe sa však nedá očakávať konkrétny výsledok pre vysoký stupeň rizikovosti negatívneho dopadu na domácu politickú situáciu v oboch krajinách.

Po výrazne protiamerickej dikcii, ktorá vyvrcholila prerušením spolupráce s DEA a vypovedaním amerického veľvyslanca, došlo po nástupe prezidenta Obamu k zmierňovaniu napätia v bilaterálnej oblasti. Očakáva sa normalizácia naštrbených diplomatických vzťahov a nastolenie nových foriem možnej spolupráce v protidrogovej kampani.

Bolívia pokračovala v intenzifikácii politických a hospodárskych kontaktov s krajinami ako Irán, Čína, Ruská federácia. Opätovné a recipročné návštevy ústavných činiteľov zapadajú do rámca politiky odmietania jednopólného chápania medzinárodného usporiadania.

Výrazným spôsobom sa zlepšili vzťahy s Peru, po počiatočných veľmi vyhranených pozíciách prezidentov A.Garcíu a E.Moralesa v dôsledku diametrálne odlišných politických a ekonomických prístupov. V októbri 2010 bola podpísaná nová a široko koncipovaná dohoda o politickej a hospodárskej spolupráci a obnovený dialóg na najvyššej úrovni. Významným výsledkom bol podpis dohody o vybudovaní prístavu v Illo, ako najbližší a ekonomicky najvýhodnejší variant sprístupnenia tichomorského pobrežia pre Bolíviu.

Členstvo v hlavných medzinárodných organizáciách : BID, SB, MMF, MERCOSUR, OSN, ALBA, ALADI, UNASUR

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

a) Podnikateľská legislatíva

Vysoká miera vplyvu štátneho aparátu je charakteristikou bolívijského ekonomického modelu. V zmysle novelizovanej ústavy je štát nositeľom regulačnej funkcie s priamou účasťou v rozhodujúcich sektoroch. Ústavne garantované súkromné vlastníctvo je podmienené plnením sociálnych úloh a poslania. Sankciou v prípade neplnenia si tejto povinnosti je vyvlastnenie štátom za náhradu. Zahraničné podnikateľské subjekty sú povinné zrieknuť sa zahraničnej súdnej arbitráže v prípade sporov a žalôb. Taktiež je udelenie povolení na podnikanie v krajine podmienené nejasne definovanými povinnosťami reinvestovania dosiahnutého výnosu.

Podľa špecializovaných agentúr je postavenie Bolívie – OECD 6, Fitch Rating B+, Standard Poor's B, Moodys B1:

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Bez významného charakteru.

c) Verejné obstarávanie

Neprehľadné, bez možnosti vymedzenia rozhodujúceho legislatívneho rámca.

d) Zmluvná základňa

Bez zmluvnej základne.

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

Priame zahraničné investície v mil. USD	2006	2007	2008	2009	2010
	281	366	512	423	914

Zdroj: Bolívijská centrálna banka

Hlavnými smermi priamych zahraničných investícií sú ťažba plynu, ropy a minerálov.

b) Energetická politika krajiny

V dôsledku mimoriadne silného postavenia štátu v ekonomických procesoch trpí aj sektor energetiky nejasnými koncepciami, stálymi personálnymi zmenami a v konečnom dôsledku prehĺbovaním energetického deficitu napriek bohatstvu zásob ropy a zemného plynu. Energetická politika je nedefinovateľná a podliehajúca politickým kritériám.

c) Veda, výskum a vývoj, inovácie

Bez významu.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Dovozný a vývozný režim je formálne voľný s vyhradeným zoznamom komodít podliehajúcich licenčnému konaniu. Tento proces je nutné konzultovať od prípadu k prípadu vzhľadom na meniace sa kritéria riadiacich štátnych orgánov.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Zahr. obchod	2006	2007	2008	2009	2010
Vývoz mil. USD	4 351	4 957	6 948	5 365	6 870
Dovoz mil. USD	3 458,7	4 143	5 680	4 460	5 359

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Hlavné dovážané tovarové skupiny	v mil. USD/2010
Strojárstvo, energetické zariadenia	847
Pohonné hmoty a palivá	654
Dopravné prostriedky	593
Elektronika a záznamové zariadenia	327
Oceliarske výrobky	320

Hlavné vyvážané tovarové skupiny	v mil. USD/2010
Energonosiče	2 972
Minerály a nerasty	1 883
Krmivá	330
Cín	296
Tuky živočíšneho pôvodu	284

Zdroj: Bolívijská centrálna banka

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Podiel na dovoze v roku 2010 v mil. USD - Brazília 1 001, USA 713, Argentína 699, Čína 537, Peru 388, Čile 304.

Podiel na vývoze v roku 2010 v mil. USD – Brazília 2 405, USA 647, Argentína 550, Japonsko 460, Peru 395, Belgicko 379.

Zdroj: Bolívijská centrálna banka

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Hospodárska spolupráca sa obmedzuje na minimálnu obchodnú výmenu, aj keď s trendom zvyšovania vzájomného obratu. Na rozdiel od štatistiky MH SR bolívijský štatistický prehľad vykazuje vývoz SR v priemere v trikrát vyššom objeme.

SR v tis. EUR	2007	2008	2009	2010	2011 /1.-8./
Vývoz	103	171	231	423	640
Dovoz	167	226	149	188	185
Obrat	270	397	380	611	795

Zdroj:MH SR

Hlavné položky obchodnej výmeny v tis. EUR	2008		2009	
	Objem	Podiel %	Objem	Podiel %
Vývoz SR	171	100,0	231	100,0
Osobné automobily a ich časti	0	0	126	54,5
Chemické výrobky	98	57,3	62	26,7
Zariadenia pre energetiku	8	4,6	31	13,5
Optické a meracie prístroje	20		11	4,8
Dovoz SR	226	100,0	166	100,0
Ovocie a orechy	84	37,2	116	70,2
Chemické výrobky	0	0,0	41	25,0
Drevo a drevené výrobky	0	0	7	4,4

Zdroj: MH SR

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Rozhodujúcimi okolnosťami sú zvládnutie prekážok štátnej administratívy, nedostatočnej odbornej pripravenosti predstaviteľov štátnych orgánov v dôsledku vysokej fluktuácie politického charakteru a pomalosti rozhodovacích procesov.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Odbytové možnosti sú vo všetkých tovarových skupinách súvisiacich s ťažbou ropy, plynu, minerálov a elektroniky. Vývoz dopravných prostriedkov je pod kontrolou nadnárodných spoločností etablovaných na Slovensku.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Rozhodujúcim faktorom je kvalitné zastúpenie v miestnom prostredí.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Podmienky vstupu.

Pre turistické cesty do 90 dní stačí občanom SR cestovný pas s platnosťou najmenej šesť mesiacov po vstupe do krajiny. Občania Bolívie potrebujú od 01.04.2007 pre cesty do SR vízum. Pri odchode z krajiny sa platí poplatok 25 USD. V prípade, že občan SR v krajine plánuje zotrvať viac ako 90 dní, musí si ešte pred cestou do Bolívie vybaviť dlhodobé vízum na veľvyslanectve vo Viedni. Nie je dovolené dovážať potraviny v surovom stave, najviac 1 liter alkoholu a 200 ks cigariet. Je prísne zakázané vyvážať z krajiny predmety považované za kultúrne dedičstvo národa. Typ cestovného dokladu je cestovný pas.

Všeobecné informácie pre turistov a cestujúcich. SR nemá v krajine veľvyslanectvo. Teritoriálne je príslušné veľvyslanectvo SR v Buenos Aires / Argentína. Bolívijské veľvyslanectvo je vo Viedni: Waaggasse 10/8, 1040 Wien. Tel.: 0043/1/5874675; e-mail: embolaustr@of-vienna.at, úradné hodiny: Po-Pi : od 09-00 do 12,30 hod. Bolívia je chudobná rozvojová krajina s vysokou mierou pouličnej kriminality. Treba venovať zvýšenú pozornosť batožine a osobným veciam, hrozia krádeže, osobitne pri cestovaní verejnou dopravou a návšteve turistických miest. Neodporúča sa individuálny presun v meste aj mimo mesta nočných hodinách. Po príchode do krajiny si treba vyhotoviť fotokópiu cestovného dokladu a pohybovať sa po meste len s ňou a primeraným finančným obnosom. V prípade napadnutia neklásť odpor a odovzdať peniaze delikventom. Odporúča sa cestovať len veľkými a známymi dopravnými spoločnosťami, v mestách radšej overenou taxislužbou.

V prípade straty resp. odcudzenia finančnej hotovosti je možné zaslať poškodenému zo SR peniaze prostredníctvom služby WESTERN UNION, ktorú poskytuje TATRA BANKA. V prípade odcudzenia cestovného dokladu občana SR je potrebné kontaktovať ZÚ SR v Buenos Aires. Upozorňujeme, že vybavenie náhradného cestovného dokladu SR trvá minimálne jeden týždeň. Je nevyhnutné dodržiavať chronicky známe bezpečnostné opatrenia, nepútať pozornosť drahým oblečením, hodinkami, elektronikou a predmetmi zo žltého kovu.

V prípade napadnutia neklásť odpor, mať pri sebe len kópiu pasu a primeranú finančnú hotovosť, ktorú treba vydať delikventom. ZÚ Buenos Aires pri návšteve Bolívie odporúča využiť Registračný formulár pre pobyt občanov SR v zahraničí – viď www.mzv.sk
Zdravotnícka starostlivosť.

Je nevyhnutné uzavrieť úrazové a liečebné poistenie pred cestou do zahraničia. Zdravotnícke zariadenia vyžadujú platbu vopred a v hotovosti, na základe účtov vydaných v Bolívii treba po návrate do SR kontaktovať poisťovňu. ZÚ slovenským turistom pred cestou

do Bolívie odporúča preveriť si aktuálne informácie ohľadne výskytu infekčných a cudzokrajných ochorení na web stránke polikliniky cudzokrajných chorôb: www.cudzokrajne.sk. Pri cestách do tropických oblastí Bolívie je povinné očkovanie proti žltej zimnici, odporúča sa aj preventívne očkovanie proti hepatitíde A a B a brušnému týfusu. V tropických oblastiach existuje riziko horúčky dengue, proti ktorému nie je možnosť preventívnej vakcíny, len zodpovedný prístup samotného turistu (repelenty, vhodné oblečenie, moskytiéry). Treba sa vyhnúť bodnutiu hmyzom. Neodporúča sa piť vody z vodovodu, len balenú vo fľašiach. Nekonzumovať ovocie a zeleninu a čerstvé džúsy zakúpené na ulici. Mäso, mlieko, ryby a vajcia konzumovať dobre tepelne spracované. Najvýznamnejšie mesto La Paz a západná časť krajiny sa nachádzajú vo vysokej nadmorskej výške (viac ako 3 tisíc metrov). Treba preto počítat s tým spojenými problémami (bolesť hlavy, závraty, dávením, ťažkosťami s dýchaním).

Dôležité telefónne čísla: Polícia 110, Hasiči 119, Prvá pomoc 118.

Konzulárny úrad SR La Paz.

Konzul Hernán Guido VERA RUIZ

adresa: Calle 21 N° 8350, Piso 9, Of. 3, Edificio Monroy Velez, Calacoto La Paz,

Tel.: +591/ 2/ 2790797

Fax.: +591/ 2/ 2790797

E-mail.: veraruizhg@gmail.com

Komunikačný jazyk : španielsky, anglický

Informačné web zdroje o Bolívii.

www.boliviacomercio.org.bo

www.bcb.gov.bo

www.ine.gov.bo

www.delbol.ec.europa.eu

www.aduana.gov.bo

www.rree.gov.bo

www.mintrabajo.gov.bo

www.hacienda.gov.bo

www.ibce.org.bo

Bolívijská obchodná komora

Bolívijská centrálna banka

Národný štatistický inštitút

Delegácia Európskej komisie v Bolívii

Štátna colná správa

Ministerstvo zahraničných vecí a cirkví

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a zamestnanosti

Ministerstvo ekonomiky a financií

Inštitút pre zahraničný obchod

Vypracoval / Dátum :

Pavel Šípka, 29.11.2011